

SMJERNICE ZA IZGRADNJU I
UPRAVLJANJE KNJIŽNIČNIM FONDOM
NARODNE KNJIŽNICE U DUGOPOLJU

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE

Sadržaj

UVOD	2
1. Polazišta	2
2. Knjižnični fond Knjižnice	3
3. Nabava knjižnične građe	4
4. Vrednovanje knjižničnog fonda	6
5. Izlučivanje i otpis knjižnične građe	6
6. Pristup građi	6
7. Zaključne napomene	7
8. Popis priloga	7
Prilog 1. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Odjelu za odrasle	8
Prilog 2. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Dječjem odjelu	7

UVOD

Zadaća Smjernica za nabavu knjižnične građe je utvrđivanje nabavne politike kako bi se kroz plansku i sustavnu nabavu, sukladno procjenama vrijednosti građe i korisničkim zahtjevima, korisnicima omogućila ponuda aktualnih tema i naslova na različitim medijima i formatima, za sve skupine korisnika za potrebe kulturnog uzdizanja, informiranja, obrazovanja, znanstveno-istraživačkog rada, cjeloživotnog učenja i stjecanja informacijske pismenosti, zaposlenja, rekreacije i unaprjeđenja kvalitete življenja.

Smjernice za nabavu knjižnične građe pomagalo su knjižničarima u:

oblikovanju fonda,

smještaju knjižnične građe,

čuvanju i zaštiti knjižnične građe,

izlučivanju i otpisu knjižnične građe.

1. Polazišta

Narodna knjižnica u Dugopolju prema broju stanovnika područja svrstava se u narodne knjižnice VII. tipa, među knjižnice koje pokrivaju područje do 5000 stanovnika. (*Standardi za narodne knjižnice NN 103/21*)

Narodna knjižnica u Dugopolju narodna je knjižnica, koja obavlja funkciju knjižnice za područje Općine Dugopolje.

U svom radu Knjižnica je usmjerena na osiguravanje ravnopravnog pristupa znanju, informacijama i kulturnim sadržajima najširem krugu građana za potrebe obrazovanja, stručnog i znanstvenog rada, cjeloživotnog učenja, informiranja, odlučivanja i slobodnog vremena.

Fokus je na poticanju čitanja i pismenosti na tradicionalnim i suvremenim medijima, cjeloživotnom učenju djece, mladih i odraslih, korištenju suvremenom informacijsko-komunikacijskom tehnologijom, socijalnoj inkluziji ranjivih skupina građana i stvaranju adekvatnih prostornih i kadrovskih preuvjeta za društveno slojevitu knjižnicu 21. stoljeća.

Informacijski, knjižnično-animacijski, kulturni i pedagoški rad s članovima i korisnicima Knjižnice odvija se u jedinstvenom prostoru knjižnice te u prostoru dvorane Doma kulture koji se nalazi u prizemlju iste zgrade.

2. Knjižnični fond Knjižnice

Knjižnični fond Knjižnice obuhvaća knjižničnu građu za sve dobne, društvene i obrazovne korisničke skupine, a formira se na osnovi Standarda za narodne knjižnice u RH, prema profilu i zahtjevima postojećih i potencijalnih korisnika, te drugim kriterijima za postizanje cjelovitijeg i kvalitetnijeg fonda.

2.1. Knjižnična građa

Knjižničnu građu narodne knjižnice, u skladu sa Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, čini svaki jezični, slikovni ili zvučni dokument na lako prenosivom materijalu ili elektronički čitljivom obliku informacijskoga, umjetničkog, znanstvenog ili stručnog sadržaja, proizveden u više primjeraka i namijenjen javnosti, kao i rukopisi, a što sve knjižnica drži u svojem knjižničnom fondu i stavlja na raspolaganje korisnicima.

Knjižničnom građom narodne knjižnice smatraju se i igre, igračke i sl. ako su dio knjižničnog fonda. U skladu s člankom 17. Standarda za narodne knjižnice, knjižnični fond narodne knjižnice sadržajno je namijenjen svim dobnim skupinama građana, uvažavajući potrebe i raznolikost lokalne zajednice. Knjižnični fond narodne knjižnice sadrži analognu i digitalnu građu i organiziran je u zbirke. Sukladno potrebama posebnih skupina korisnika narodna knjižnica treba osigurati pristup didaktičkim igračkama, društvenim igrama i specijaliziranoj knjižničnoj građi (zvučnim knjigama, knjigama s uvećanim tiskom, građi laganoj za čitanje i dr.)

2.2. Standardi nabave knjižnične građe

Knjižni fond općinske/gradske narodne knjižnice u pravilu treba sadržavati 65 % beletristike, 35 % stručne, znanstvene i popularno-znanstvene literature, od koje najmanje 1 % čini referentna građa.

2.3. Izgradnja knjižničnog fonda i nabavna politika

Izgradnja knjižničnog fonda dinamičan je proces koji se sastoji od stalnog priljeva nove građe, ali i od stalnog izlučivanja i otpisa neaktualne (zastarjele, uništene, otuđene ili oštećene). Nabava nove građe, kao i otpis neaktualne, temelji se na stručnim procjenama, a u skladu s važećim zakonima i propisima (*Standardi za narodne knjižnice u RH, NN 103/21., Pravilnik o reviziji i otpisu knjižnične građe, NN 27/23.*)

Nabavna politika Narodne knjižnice u Dugopolju u skladu je s preporukama sljedećih dokumenata: UNESCO-a Manifesta za narodne knjižnice, Kopenhaške deklaracije o važnosti narodnih knjižnica u informacijskom društvu, Izjave IFLA-ine Komisije za slobodu

izražavanja i slobodan pristup informacijama *Knjižnice i intelektualna sloboda*, IFLA-inih smjernica za razvoj službi i usluga u narodnim knjižnicama¹ te Zakona o knjižnicama (NN 17/19, 98/19, 114/22, 36/24) i Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 103/21.).

Osim izgradnje zbirke namijenjenih zadovoljavanju različitih skupina korisnika ovisno o njihovoj dobnoj strukturi (djeca, mladi, odrasli, osobe treće životne dobi), stvaraju se i zbirke za posebne korisničke skupine (osobe s invaliditetom, nacionalne manjine i etničke skupine, beskućnici, zatvorenici, osobe s teškoćama u čitanju). Zbirke nastoje odgovoriti na stvarne obrazovne i kulturne potrebe lokalne zajednice, razvijati različite oblike pismenosti te promicati čitanje, osobito kod djece i mladih. U nabavi građe i oblikovanju zbirke nastoje se također predvidjeti potencijalne potrebe korisnika.

3. Nabava knjižnične građe

3.1. Građa koja se nabavlja:

knjige

lijepa književnost za djecu, mlade i odrasle, uključujući lektiru za osnovne i srednje škole

edukativne i zabavne slikovnice

popularno-stručni i znanstveni naslovi

referentna građa i priručnici

strip

periodika (novine i časopisi)

e-knjige

audiovizualna građa (CD, DVD i dr.)

elektronički izvori u fizičkom obliku (CD-ROM i dr.)

pristup on-line bazama podataka

digitalizirani sadržaji zavičajne i baštinske tematike iz različitih područja

atlasi, zemljopisne karte, planovi i vodiči, katalozi

razglednice, fotografije, grafičke mape

igračke i društvene igre

¹ *IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice*. / uredile christie Koontz i Barbara Gubbin ; [s engleskog prevela Irena Kranjec ; stručna redakcija prijevoda Aleksandra Horvat]. – 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. – 131. str. ; 24 cm. (Povremena izdanja Hrvatskog knjižničarskog društva. Novi niz ; knj. 20). ISBN 978-953-6001-75-0

3.2. Jezici

Knjižnica nabavlja građu na hrvatskom jeziku kao i na stranim jezicima, za koje postoji ili se predviđa interes korisnika.

3.3. Načini nabave knjižnične građe:

kupnja

otkup Ministarstva kulture Republike Hrvatske

dar

vlastita izdanja

razmjena

3.4. Temelji za kupnju knjižnične građe:

odabir iz tiskanih i elektroničkih kataloških ponuda

prijedlozi korisnika (desiderata)

praćenje nakladničke ponude putem objava u tisku i na internetu

3.5. Kriteriji za nabavu knjižnične građe:

Osnovni kriteriji u nabavi knjižnične građe su:

- kriterij vrijednosti (obilježja samih djela)
- kriterij potražnje (prema potrebama korisnika)

Specifični kriteriji:

- ugled autora i nakladnika
- interes korisnika
- prikladnost formata za korištenje u knjižnici
- prikladnost predmeta, stila, jezika i razine čitanja za ciljane korisnike
- jasnoća, točnost i logičnost predstavljanja
- stupanj novosti informacija
- način obrade teme
- kvaliteta prijevoda
- fizičke i tehničke karakteristike (uvez, kvaliteta papira, dimenzije i sl.)
- opremljenost djela bibliografskim podacima, kazalima i predgovorima

- relevantnost za korisnike zajednice
- veze s postojećim zbirkama
- pozornost i ocjene kritičara, recenzenata i javnosti
- financije (cijena pojedinog primjerka i raspoložive mogućnosti)
- učestalost korištenja zbirki
- relevantnost prema nastavnom i drugim obrazovnim programima

4. Vrednovanje knjižničkog fonda

Knjižnične se zbirke neprestano procjenjuju i vrednuju u skladu sa zadaćama knjižnice i potrebama korisnika. Vrednovanje knjižničkog fonda važan je dio nabavne politike Knjižnice. Njime se nastoji poboljšati nabavu i ispraviti nedostatke postojećih zbirki.

4.1. Metode vrednovanja uspješnosti izgradnje zbirki

- usporedba statističkih podataka nabave u određenom vremenskom razdoblju sa Standardima za narodne knjižnice
- usporedba prinovljenih knjiga s listama uspješnica, nakladničkim katalozima, katalozima drugih knjižnica sličnoga tipa
- analiziranje odnosa utrošenih sredstava i količine nabavljene građe
- analiza ispunjenih i neispunjenih zahtjeva korisnika

5. Izlučivanje i otpis knjižnične građe

Knjižnica redovito pročišćuje svoj fond, izlučuje građu i otpisuje po kriterijima zastarjelosti, dotrajalosti i uništenosti, prema Pravilniku o reviziji i otpisu knjižnične građe.

6. Pristup građi

Sva knjižnična građa načelno je dostupna svim korisnicima. Građa iz zatvorenih i dislociranih spremišta dostavlja se na zahtjev. Osoblje knjižnice osigurava pomoć korisnicima pri izboru i traženju potrebne građe.

Pristupom internetu osigurava se dostupnost elektroničkih izvora te se omogućuje pristup određenim online bazama podataka.

7. Zaključne napomene

Ovim se smjernicama utvrđuje da Narodna knjižnica u Dugopolju nabavlja građu iz svih područja, bez obzira na vjersku, političku, spolnu ili drugu tematiku, u skladu s domaćim i inozemnim vrijednostima suvremenog društva, propisanim važećim dokumentima i proglasima (IFLA, UNESCO, EU, HRVATSKI ZAKONODAVNI OKVIR).

8. Popis priloga

Prilog 1. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Odjelu za odrasle

Prilog 2. Smjernice za nabavu knjižnične građe u Dječjem odjelu

Prilog 1.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE U ODJELU ZA ODRASLE

Vrsta i količina građe koja se nabavlja

1. KNJIŽNA GRAĐA

- lijepa književnost

1-2 primjerka prozних naslova

za pojedine naslove (ili autore), za koje se unaprijed može pretpostaviti da će biti vrlo traženi, može se nabaviti i više primjeraka (6-10)

1 primjerak poezije, osim zavičajnih naslova poezije 2 primjerka

1-5 primjeraka lektirnih naslova za srednje škole – za sve razrede svih usmjerenja
pojedinih najtraženijih naslova može se nabaviti i više, ako ima mogućnosti (20-25)

1 primjerak knjiga na uvećanom tisku

- strip - 1-2 primjerka
- priručnici - enciklopedije, rječnici, leksikoni itd. - 1 primjerak
- knjige na stranim jezicima - 1 primjerak, pojedini naslovi lektire 2 primjerka
- stručno-popularna literatura - u pravilu, 1-2 primjerka

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna i elektronička građa)

- DVD igrani i dokumentarni filmovi - 1 primjerak
- zvučna knjige na CD-ima za slijepe i slabovidne osobe - 1 primjerak

NAPOMENA:

Pri odabiru naslova i konačnoj odluci o količini građe koja će se nabaviti, uz uvažavanje pisanih smjernica, neizbježan je određeni stupanj osobne procjene, na osnovu iskustva, poznavanja Odjela, želja i potreba korisnika, međusobne komunikacije i dogovora s kolegama, ulogom i zadaćom Knjižnice. Za svu građu moguća je nabava većeg broja primjeraka u slučaju veće potražnje.

Prilog 2.

SMJERNICE ZA NABAVU KNJIŽNIČNE GRAĐE U DJEČJEM ODJELU

Vrsta i količina građe koja se nabavlja

1. KNJIŽNA GRAĐA

- slikovnice, knjige za djecu, knjige za mlade

1-2 primjerka, ovisno o kvaliteti sadržaja i potrebama korisnika

4 – 10 primjeraka lektirnih djela za osnovne škole, ovisno o potrebama korisnika

2 primjerka taktilnih slikovnica

- strip - 1-2 primjerka
- popularno-stručno naslovi za djecu i mlade - 1-2 primjerka
- priručno-referentna zbirka - enciklopedije, rječnici, leksikoni i sl. - 1 primjerak
- knjige za djecu i mlade na stranim jezicima - 1 primjerak
- stručne knjige i priručnici za roditelje, odgajatelje, učitelje - 1-2 primjerka
- knjige i priručnici za pomoć u disleksiji - 1-2 primjerka
- časopisi za djecu i mlade - 1 primjerak po naslovu

2. NEKNJIŽNA GRAĐA (audio-vizualna, elektronička građa i ostala građa)

AUDIOVIZUALNA GRAĐA

- DVD igrani, obrazovni, dokumentarni i animirani filmovi za djecu i mlade - 1-2 primjerka
- zvučne knjige na CD-ima za slijepe i slabovidne osobe - 1 primjerak
- zvučne knjige na CD-ima - 1 primjerak
- glazbeni CD-i - pjesme i priče namijenjene djeci i mladima - 1 primjerak

IGRAČKE

igračke za djecu predškolskog uzrasta koje potiču maštu, kreativnost, stvaralaštvo te potiču djecu na igru i druženje – 1 primjerak

taktilne igračke - 1 primjerak

Dugopolje, 17. prosinca 2024.

**Narodna knjižnica u Dugopolju
Ravnateljica**

Slavica Plazibat, mag.bibl.